

مقایسه نمود ارزیابی دانشجویان رشته بهداشت محیط با ارزیابی استاد در درس انگل شناسی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان

ابراهیم بادپروا^۱، مهین عادل^۲، پروانه احمدی^۳، شیرزاد فلاحی^۴

۱. دانشیار، گروه انگل شناسی و قارچ شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
۲. مربی، گروه آمار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
۳. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
۴. استادیار، گروه انگل شناسی و قارچ شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

افلاک/سال یازدهم/ شماره ۳۸ و ۳۹/ بهار و تابستان ۱۳۹۷

چکیده

مقدمه: دانشگاه نهادی است که با آموزش علوم پردازش شده به فراگیران، می تواند موجب تربیت مدیران آینده و پیشرفتهای انسانی شود. ارزیابی فراگیران در حیطه علوم آموزش داده شده یکی از راههای بررسی میزان کارآیی روشهای مختلف تدریس و یادگیری فراگیران میباشد. هدف از این مطالعه بررسی مقایسه خود ارزیابی دانشجویان از آموختههای درسی خود با ارزیابی استاد بود.

مواد و روشها: در این مطالعه توصیفی-مقطعی تعداد ۴۱ نفر دانشجوی رشته کارشناسی بهداشت محیط از دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی لرستان در دو مقطع مختلف در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انتخاب و پس از تقسیم مباحث درس انگل شناسی پزشکی به چهار قسمت، هر قسمت به دو روش خود ارزیابی و ارزیابی استاد بررسی شده نتایج حاصله با روشهای میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافتهها: تجزیه و تحلیل نتایج نشان داد که میان خود ارزیابی دانشجویان با امتیاز تخصیص داده شده توسط استاد برای درس انگل شناسی تنها در قسمت اول درس و آن هم در دانشجویان ترم اول، اختلاف معنی داری وجود داشت ($p < 0.05$) و در سایر موارد رابطه ارزیابیهای دانشجویان با ارزیابی استاد مستقیم و نسبتاً مشابه بود.

نتیجه گیری: رابطه مستقیم بین این دو نوع ارزیابی نشان دهنده آن است که میتوان نسبت به جایگزینی خودارزیابی دانشجویان از آموختههای خویش بجای روشهای روتین ارزیابی که وقت گیر، هزینه بر و اضطراب آور هستند بهره گرفت. اعضای هیئت علمی دانشگاهها به کمک آموزش دانشکدهها می توانند این روش را پیاده سازی نموده و پس از رفع ایرادات بعنوان روش ارزیابی مطلوب ارائه دهند.

واژه های کلیدی: ارزیابی استاد، دانشجویان، خودارزیابی

مقدمه

دانشگاه‌ها نهادی هستند که هم مباحث علمی را پردازش و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کنند و هم با فرهنگ سازی‌های علمی، اجتماعی، تربیتی و آموزشی احساسات و ادراکات دانشجویان را برای برنامه‌ریزی و تغییرات بهتر که لازمه پویایی کلاس‌هاست؛ شناسایی می‌کنند (۲،۱). وظیفه نهادهای آموزشی، آموزش مفید و مؤثر و بهبود آن است و آموزش نحوه تفکر و یادگیری به عنوان یک اصل مهم در نظام آموزشی بایستی مدنظر قرار گیرد چرا که اعتبار یک نظام آموزشی به میزان یادگیری فراگیران آن بستگی داشته و پیشرفتهای انسانی هم زاینده آموزش‌های پیشین می‌باشد (۴،۳). کیفیت و کمیت یادگیری متأثر از عوامل درونی مانند انگیزه، هدف و تمایلات افراد و عوامل بیرونی مانند امکانات آموزشی، مهارت‌های مطالعه و محرکات محیطی می‌باشد. چه بسا نارسایی یا نقص در هر یک از این عوامل، تمام مزایای یک سیستم آموزشی مطلوب و حتی قابلیت‌های افراد را به طور منفی تحت‌الشعاع قرار دهد (۵). روش‌های آموزشی متعددی مانند روش استاد محور که در آن استاد به عنوان نقطه‌انکاز قرار گرفته و مطالب آموزش داده شده ممکن است خیلی زود به فراموشی سپرده شوند و روش دانشجو محور که به نیازهای دانشجو توجه خاصی شده و منجر به کسب مهارت در حل مسائل، تفکر انتقادی، تسریع در امر یادگیری و افزایش رضایت‌مندی دانشجو می‌گردد در سیستم‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند (۷،۶).

خود ارزیابی در زندگی انسانها مفهوم تازه‌ای ندارد و همه مردم آگاهانه و یا ناخودآگاهانه به ارزیابی عملکرد خود در زمینه‌های مختلف زندگی می‌پردازند (۸) هر چند در حیطه آموزشی قدمت چندانی ندارد ولی می‌تواند موجب ارزیابی دانش قبلی و نظارت در درک مطالب خود و در صورت نیاز اصلاح روش یادگیری گردد که باعث افزایش عملکرد تحصیلی فراگیران و ماندگاری بیشتر مطالب آموزش داده شده شود (۹). ضمناً فراگیران با خود ارزیابی عمیقاً تحریک شده و یادگیرندگان مستقلی بار خواهند آمد که قادر به ارزیابی نقاط قوت و ضعف خود بوده و موجب اعتماد به نفس آنها می‌گردد (۱۰). از این رو ارزیابی دانشجویان روشی برای افزایش انگیزه، مطلوب سازی شرایط و عملکردهای آنهاست (۱۱). و در یک مطالعه هم دانشجویان استفاده از روش‌های غیر کاغذی (تحت وب) برای ارزشیابی کیفیت تدریس اساتید را ترجیح داده‌اند (۱۲). هدف از این مطالعه مقایسه خودارزیابی دانشجویان از آموخته‌های خویش در قسمت‌های مختلف درس انگل شناسی پزشکی با ارزیابی رایج استاد از آموخته‌های آنها بود، تا در صورت قابل قبول بودن رابطه بین آنها، بعنوان یک الگو در سیستم آموزشی پیشنهاد گردد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی است جامعه آماری آن بر مبنای مطالعه روش‌های یادگیری (۱) به صورت سرشماری و کلیه دانشجویان رشته کارشناسی بهداشت محیط در دو مقطع تحصیلی ($n=41$) ترم اولی‌ها و ترم سومی‌ها که هر دو کلاس درس انگل شناسی پزشکی

داشتند در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود. این مطالعه در ۳ مرحله انجام شد: الف: تقسیم بندی: بر مبنای سر فصل‌ها، معرفی کتاب منبع و زمان یا ترم تحصیلی، درس مذکور به چهار قسمت ۱- کلیات، ۲- ترماتود، ۳- سستود و ۴- نماتودها تقسیم شد. و برای هر قسمت ۵ نمره و مجموعاً ۲۰ نمره برای درس در نظر گرفته شد. ب: نحوه ارزیابی: ضمن هماهنگی تصمیم بر آن شد که یک هفته بعد از اتمام تدریس هر قسمت، دانشجویان مذکور به دو صورت ۱- خود ارزیابی (میزان آموخته‌های خویش بر مبنای ۵ نمره و ثبت در فرمت مخصوص هر دانشجو که بدین منظور طراحی شده بود و تحویل به مدرس) و ۲- ارزیابی استاد که طبق معمول و مشابه سایر کلاس‌ها و رشته‌ها با طراحی سؤال بصورت کتبی و تصحیح اوراق و ارائه نمره بر مبنای ۵ نمره انجام می‌شد. ج: جمع بندی نمرات: تمام نمرات هر قسمت، در هرروش ارزیابی

و مقطع تحصیلی را بصورت منفک جمع و نتایج در جداول ۱ و ۲ ثبت می‌شدند. جهت آنالیز آماری جمع نتایج با استفاده از میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی، و سطح معنی‌دار محاسبه و با استفاده از نرم افزار SPSS و بر مبنای $p < 0.05$ مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته‌ها

در مجموع ۴۱ دانشجوی رشته کارشناسی بهداشت ممیط با میانگین سنی ۱۹ سال و ۸ ماه و به تعداد ۲۴ (۵۸/۵٪) خانم و ۱۷ (۴۱/۵٪) آقا، آموخته‌هایشان را در درس انگل شناسی پزشکی در مقایسه با ارزیابی استاد مورد داوری، قضاوت یا بررسی قرار دادند و نتایج آنها در چهار جدول به شرح ذیل ثبت گردیدند.

جدول شماره ۱: مقایسه میانگین نمرات ارزیابی‌های دانشجویان ترم اول در قسمت‌های مختلف درس بر مبنای ۵ و ۲۰ نمره

بخشهای درسی انواع ارزیابی	کلیات ۵ نمره	ترماتودها ۵ نمره	سستودها ۵ نمره	نماتودها ۵ نمره	جمع ۲۰ نمره
	۳/۷۱	۳/۸۴	۳	۲/۳	۱۲/۸۳
	۲/۹۱	۳/۷۷	۳/۹۶	۳/۳	۱۴/۶۲

جدول شماره ۲: مقایسه میانگین نمرات ارزیابی دانشجویان ترم سوم در قسمت‌های مختلف درس بر مبنای ۵ و ۲۰ نمره

بخشهای درسی انواع ارزیابی	کلیات ۵ نمره	ترماتودها ۵ نمره	سستودها ۵ نمره	نماتودها ۵ نمره	جمع ۲۰ نمره
	۳/۹	۴/۲۷	۳/۴۶	۲/۶۲	۱۴/۲۵
	۴/۴	۴/۸۶	۳/۷۳	۲/۰۸	۱۶/۳۱

جدول شماره ۳: توزیع میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی و سطح معنی دار t زوج ارزیابی‌های دانشجویان ترم اول

اجزا درس	آمار توصیفی گروهها	انحراف معیار+ میانگین	ضریب همبستگی	سطح معنادار t زوج
کلیات	خود ارزیابی امتحان	۳/۹۱ ± ۱/۰۸ ۳/۲۱ ± ۰/۹۰	۰/۵۱۰ ۰/۰۲۳	۰/۰۰۵
ترماتودها	خود ارزیابی امتحان	۴/۰۴ ± ۱/۲۵ ۳/۶۹ ± ۱/۰۷	۰/۵۴۸ ۰/۰۱۲	۰/۷۴۹
سستودها	خود ارزیابی امتحان	۳/۱۶ ± ۱/۲۳ ۳/۰۶ ± ۱/۲۱	۰/۲۰۱ ۰/۳۹۵	۰/۷۸۲
نماتودها	خود ارزیابی امتحان	۲/۴۰ ± ۱/۳۴ ۲/۰۱ ± ۰/۸۸	۰/۵۳۸ ۰/۰۱۵	۰/۱۱۹

جدول شماره ۴: توزیع میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی و سطح معنی دار t زوج ارزیابی‌های دانشجویان ترم سوم

اجزا درس	آمار توصیفی گروهها	انحراف معیار+ میانگین	ضریب همبستگی	سطح معنادار t زوج
کلیات	خود ارزیابی امتحان	۳/۷۲ ± ۰/۷۲ ۳/۱۵ ± ۰/۶۹	۰/۰۸۶ ۰/۶۹۸	۰/۳۰۴
ترماتودها	خود ارزیابی امتحان	۳/۹۹ ± ۰/۹۱ ۴/۱۸ ± ۰/۷۸	۰/۱۶/۲ ۰/۴۵۹	۰/۴۴۸
سستودها	خود ارزیابی امتحان	۳/۲۶ ± ۰/۸۸ ۳/۲۹ ± ۰/۸۱	۰/۲۹۳ ۰/۱۷۵	۰/۹۱۲
نماتودها	خود ارزیابی امتحان	۲/۴۹ ± ۱/۱۶ ۲/۴۱ ± ۱/۰۲	۰/۱۳۱ ۰/۱۵۳	۰/۳۱۱

اختلاف فقط در بخش اول درس (کلیات) بین خود ارزیابی و ارزیابی استاد (امتحان) معنی دار بود ($p < 0.05$).

رابطه بین ارزیابی‌ها در هر دو مقطع تحصیلی مستقیم بود.

انحراف معیارها در خود ارزیابی‌های دانشجویان ترم اول (۱/۲۲۵) بیشتر از دانشجویان ترم سوم (۰/۹۱۷) بود.

میانگین نمرات در قسمت آخر (نماتودها) کمتر از سایر قسمت‌ها و در ترم سوم‌ها، این کاهش شدیدتر بود.

بحث

در ارزیابی از آموخته‌های دانشجویان از درس انگل شناسی پزشکی در این مطالعه، فقط در قسمت اول درس (کلیات) و

در دانشجویان ترم اول بین ارزیابی استاد و خود ارزیابی دانشجویان اختلاف معنی دار بود که می‌تواند ناشی از آثار آموزشی دوران دبیرستان یا عدم آشنایی با فضای آموزشی دانشگاه و یا نحوه ارائه سوال اساتید باشد و در بقیه قسمت‌های درس مذکور (ترماتود، سستود و نماتود) و در هر دو مقطع تحصیلی (ترم اولی‌ها و سومی‌ها) بین این دو نوع ارزیابی رابطه مستقیمی وجود داشت که جای امیدواری دارد یعنی می‌توان به قضاوت آن‌ها در ارزیابی از آموخته‌هایشان چشم امید دوخت هرچند انحراف میانگین در هر چهار قسمت درس مذکور در دانشجویان ترم اول به مراتب بیش از ترم سوم‌ها بود که نشان از فاصله آنها تا واقعیت داشت و یا به عبارتی قضاوت درست‌تر دانشجویان از ارزیابی آموخته‌هایشان

در ترم بالایی‌ها بیشتر است و یا قضاوتشان از خصوصیات کیفیت یک برنامه آموزشی آگاهانه‌تر است، علاوه بر موارد مذکور، میانگین نمرات در قسمت آخر درس در هر دو مقطع تحصیلی و در هر دو ارزیابی کمتر از سایر قسمت‌ها بود که احتمالاً به علت حجم‌تر بودن آن بخش و یا تداخل با سایر امتحانات پایان ترم بوده است. این مطالعه در نوع خود منحصر به فرد و کم نظیر است زیرا روش‌های ارزشیابی در سیستم آموزشی هر چند متعدد ولی محدود به استاد که به استناد آنها اجازه ارتقاء دانشجو به مقاطع تحصیلی بالاتر و نهایتاً فارغ‌التحصیلی آنها می‌شود و دانشجو، که کیفیت تدریس استاد را ارزیابی می‌کنند (۱۴،۱۳) ولی در این مطالعه هم استاد و هم دانشجو هر دو آموخته‌های دانشجو را مورد ارزیابی قرار داده‌اند تا اگر قضاوت دانشجو در مقایسه با استاد به آن حد از کمال رسیده باشد با توجه به شخصیت و توانایی‌های متعدد انسان (۱۵) و با فراهم نمودن شرایطی مانند نظم در گروه و دانشکده، انگیزه و علاقه دانشجو، امکان انتخاب شیوه تدریس و تعامل همکاران برای تبادل تجربه، مشوق‌های مدرس، میزان تسلط مدرس بر محتوی درس و به هنگام بودن دانش او و مهارت‌های ارزیابی (۱۶)، ارزیابی آموخته‌های دانشجو را مستقیماً به خود آنها واگذار نمایند زیرا هر کلاس درس به منزله سازمانی است متشکل از مدرس و دانشجو که هر یک مجموعه‌ای از صفات منحصر به فرد، همچون احساسات، ارزش‌ها، نیازها و انگیزه‌ها را با خود به کلاس می‌آورند (۱۷) و این خصوصیات شخصی و پاره فرهنگها بر یکدیگر تأثیر گذاشته و فرهنگ جدیدی را به وجود می‌آورد

(۱۸) که در این فرهنگ سازی اولاً دانشجو می‌تواند زمان ارزیابی خود را انتخاب و اعلام نماید ثانیاً اضطراب امتحان که گاهاً نمرات پایان ترم را تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد (۱۹) به حداقل می‌رسد، ثالثاً باعث صرفه‌جویی در نیروی انسانی، هزینه‌های چاپ، انتشار و توزیع می‌گردد. پیشنهاد می‌شود آموزش دانشکده‌ها و اساتید محترم روش فوق را که باعث اعتماد به نفس دانشجویان و در عین حال دارای تنوع آموزشی و زیبایی اجراست، تجربه نمایند مطمئناً جذابیت‌های آن ایجاد گرایش و تمایل می‌نماید.

نتیجه‌گیری

رابطه مستقیم بین دو نوع ارزیابی نشان‌دهنده آن است که می‌توان نسبت به جایگزینی خودارزیابی دانشجو بجای روش‌های روتین ارزیابی که وقت‌گیر، هزینه‌بر و اضطراب‌آور می‌باشند بهره گرفت. اعضای هیئت علمی دانشگاهها می‌توانند به کمک آموزش دانشکده‌ها، این روش ارزیابی را پیاده‌سازی نموده و پس از رفع ایرادات بعنوان روش ارزیابی مطلوب ارائه دهند.

تقدیر و تشکر

از ریاست، معاون محترم آموزشی و پرسنل زحمتکش آموزش دانشکده بهداشت و تغذیه و همچنین دانشجویان رشته بهداشت محیط جهت همکاری صمیمانه‌شان در اجرای این طرح تحقیقاتی قدردانی و تشکر می‌گردد.

References

1. Cunningham GB. Importance of friendship potential in reducing the negative effects of dissimilarity. *JSOC Psycholl* 2008; 595 – 608.
2. Itaya LE, Chambers DW, King PA. Analizing the influence of admissions criteria and Culture norms on success in an international dental studies program. *J Dent Educ* 2008; 72: 317 – 328.
3. Seif AA. *Training Psychology*. Tehran; Agah 2001; 171 – 82. [In Persian]
4. Torshizi M, Varasteh S, Rezaei Z.P. Study Habits in student of Birjand university of medical Sciences . *Iranian J med Edu* 2012; 12 (11) : 866 – 876.
5. Lotfata A. The effect of environmental factors on learning and behavior in the environment Educational city. *Modiriyat Shahri* 2008; 21: 73 – 90.
6. Abdolalian M. *Methods of teaching and learning in nursing education*. The University of Medical Sciences of Babol 2000; 20-65.
7. Love RR. Methods for increasing active medical student participation in their own learning: experience with a single 30 – hour course for III preclinical students. *J cancer Educ* 1990; 5 (1): 33 – 36.
8. Porzabadi Farahani D. The reliability and validity of self-assessment and impact of language proficiency, gender and knowledge of objective measurement tool. *Research in Contemporary World Literature* 2005; 10(24): 151 – 139.
9. Araban Sh. Comparative study of metacognitive strategies Mrtbtba situation successful and unsuccessful students' academic performance in high school math lessons. *MSC Thesis. EDU Shiraz* 2001.
10. Aminkhandaghi M, Sepandar M, Seifi GH, Javadi M. The impact of continuous self-assessment of student self-efficacy and academic achievement: a reasonable element in the development of curricula. *New Thoughts on Education, Faculty of Education and Psychology University* 2013; 9(1): 51–76.
11. Stefanou C, Parkes J. Effects of classroom assessment of student motivation in fifth – grade science. *the Journal of educational research* 2003; 96(3): 152 – 62.
12. Joybari Leila, Nuddeh Sharifi Akram, Sanogoo Akram, Araghian Mojarrad F. Do students prefer using non-paper (web-based) to evaluate the quality of teachers' teaching? *Nama* 95; 2015; 4(1), 1-5.
13. Shakurnia A, Fakoor M, Elhampoor H, Taherzadeh M, Chaab F. The Correlation between Students' Evaluation of Faculty and Faculty Self-Assessment in Ahvaz Jundishapur University. *Iranian Journal of Medical Education* 2010; 10 (3) : 229-237.

14. Abdolsamadi H R, Dalband M, Davoodi P, Bakhtiari B, Ahmadimotamayel F, Moghimbeigi A. Comparison of Self-evaluation and Students' Evaluation of Hamadan Dental School Faculty Members. Iranian Journal of Medical Education 2012; 12 (2) :101-109.
15. Poor kazemi MH, Shakeri Navaei GH. Organizational Culture of Tehran university and us role in the productivity. faslnameh modares oloum ensani 2004; 37 – 62.
16. Arab Baferani MR, Pathological assessment of the quality of instruction by students at a local approach. National Conference on Quality Assessment in the Academic System. QAUS 1142.
17. Pololi L, Conrad P, Knight S, Carr P. A study of the relational aspects of the culture of academic medicine. Acad med 2009; 84: 106 – 114.
18. Brown B, Warren NS, Brehm B, Breen P, Bierschbach JL, Smith R, Wall A, Van Loon RA. the design and evaluation of an interprofessional elective course with a culture competence component. J Allied Health 2008; 37: 319 – 337.
19. Saheb Alzamani M, Zirak A. Students' Learning and Study Strategies in Isfahan University of Medical Sciences and their relationship with Test Anxiety. Iranian Journal of Medical Education 2011; 11 (1): 58-68.

Comparison of Self-assessment of Environmental Health Students with Teacher's Assessment in Medical Parasitology course, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

Ebrahim Badparva¹, Mahin Adeli², Parvaneh Ahmadi³, Shirzad Fallahi⁴

1. Associate Professor, Department of Parasitology and Mycology, Faculty of Medicine, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

2. MSc of Biostatistics, Faculty of Health Sciences, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

3. MSc of Educational Management, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

4. Assistant Professor, Department of Parasitology and Mycology, Faculty of Medicine, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

Abstract

Background and Aim: University is an institution that can help educate future managers and human developers through teaching science-trained learners. Students' assessment in the field of sciences is one of the ways to examine the effectiveness of different teaching methods and learners. The purpose of this study was to evaluate the self-assessment of students from their learning curriculum with teacher's assessment.

Materials and Methods: In this descriptive-cross sectional study, 41 undergraduate students of environmental health, Faculty of Health, Lorestan University of Medical Sciences, were selected in two different educational levels in the 2014-2015 academic year. After dividing the medical parasitology course into four parts, the methods of self-evaluation and evaluation of the teacher were investigated together and the results were analyzed by means of mean, standard deviation, correlation coefficient and significant level.

Results: Statistical analysis showed that there is a significant difference between self-assessment of students with the points assigned by the teacher for the paradigm lesson only in the first part of the lesson and in the first semester students ($p < 0.05$), and in other respects the relation of the student's evaluations with the teacher's assessment is relatively straightforward.

Conclusion: The direct relationship between these two types of evaluation suggests that it is possible to replace self-assessment of students with their own learning rather than routine evaluation methods that are time consuming, costly and anxious. Faculty members of the universities can use this method to assist the faculty in their education and, after eliminating the deficiencies, provide an appropriate assessment method.

Keywords: Student self-assessment, Teacher's assessment, Students, Self-assessment